

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et Exercitiis Accommodatæ Libri IV

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

XII. An Prædeterminatio Physica teneat se ex parte Actûs Primi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

prædestinationis effectum, etiam ordini prædestinationis subiacet.] Resp. voluntati Divinæ non posse aliquid resistere in sensu paulò antè explicato, etque causam secundam subjacere, non ut prædeterminandam, sed ut adjuvandam à Deo per liberam electionem auxiliorum, sub quorum conditione infallibiliter Deus prænovit, qualis actus foret ponendus, & utrum per decretum prædestinationis vel reprobationis sint conferenda. Quæ responsio apertè indicatur proximè cit. art. in C. ita loquente S. Doctore: [Liberum enim arbitrium deficere potest à salute: tamen in eo, quem Deus prædestinat, tot alia adminicula præparat, quòd vel non cadat, vel si cadat, quòd resurgat: sicut ex orationes, & suffragia orationum, donum gratiæ, & alia hujusmodi, quibus Deus adminiculatur ad salutem.] Atqui si S. D. agnovisset prædeterminationem, eam, distinctè recensendo alia adminicula, non tantum non debuisset præterire, sed omnium loco sufficisset nominasse, illaque collata liberum arbitrium non posset deficere à salute.

47. Ad id, quòd dicat Adversarius ex 1. p. q. 19. a. 7. ad 2. manifestè deduci, quòd S. Thomas admittat decreta absoluta ex parte subjecti, sed ex parte objecti conditionata. R. id quidem non manifestè deduci, sed solum quòd absolutè dentur & cognoscantur à Deo exigentiæ causarum secundarum, exque etiam à Deo revelentur, quibus tamen Deus absolutè decernit, & efficit contrarium. Caterum, etiam si deducerentur manifestè decreta saltem virtualiter conditionata, tamen non deducuntur talia, qualia negat P. Haunoldus, quæ scilicet non tantum prædeterminant existentiam virtutis activæ, & auxilij indifferentis, sed ipsum actum secundum, idque faciunt independentè à conditionata prævisione illius.

CONTROVERSIA XII.

PRÆDETERMINATIO PHYSICA.

An hæc se teneat ex parte Actus Primi.

48. Merito supposuit P. Haunoldus lib. 1. n. 486. *Prædeterminationem physicam, prout à suis asseritur Authoribus, tenere se ex parte actus primi proximi, & non relinquere potentiam proximam indifferenter ad actus oppositos. Licet enim non se habeat per modum Virtutis in actu primo, sed sit Virtutis applicatio, non tamen sequitur, quòd non se teneat ex parte actus primi proximi: quia ex parte hujus non tantum se tenet Virtus agendi, sed quidquid Virtutem rededit proximè expeditam ad agendum, & ad effe-*

ctum pro priori naturæ præsupponitur: sic consilium, imperium, cognitio directiva, applicatio agentis ad passum, non sunt partialis Virtutis, & tamen tenent se ex parte actus primi proximi & Beati in cælo non dicuntur in actu primo proximo liberi libertate indifferentiæ ad amandum Deum, quia licet visio intuitiva Dei tollens indifferentiam voluntatis, eamque determinans ad amorem, non sit partialis voluntas seu virtus volitiva, tamen cum voluntate, inimpedibiliter pro priori naturæ præsupponitur ad amorem. Male ergo confundit Advers. hæc duo: *requirit per modum Virtutis in actu primo: & tenere se ex parte actus primi, seu totius complexi, quòd pro priori naturæ præsupponitur ad actum secundum.* Iste deinde in illo complexo gerat officium Virtutis activæ, sive cognitionis directivæ, sive applicationis, sive reductivi in actum secundum. Quid autem prædeterminatio physica, quæ secundum Adversarium est reductiva liberi arbitrii in ipsum actum secundum, ad istum præsupponatur, ut prior naturæ, sine dubio fatetur ipse, quia de prædeterminatione physica exponit illud S. Thomæ 3. cont. Gent. c. 149. *Motio movens præcedit motum mobilis ratione & causa.* Quæ verba, more militum occupata tormenta bellica quandoque in hostem vertentium, sic in adversarium intorqueo. Si prædeterminatio physica se non tenet ex parte actus primi, tunc S. D. per illa verba nullam agnovit prædeterminationem physicam, quia per ipsa designavit motionem moventis, quæ præcedit motum mobilis ratione & causa: quod autem præcedit ut causa, sive physica, sive moralis, tenet se ex parte actus primi: ergo si prædeterminatio non se tenet ex parte actus primi, non est illa motio præcedens, designata à S. Thoma.

49. Confirmatur ex eodem S. D. Vel prædeterminatio physica non est auxilium, quod Deus adjuvat hominem de se insufficientem ad bene operandum, vel ipsa tenet se ex parte actus primi: si Adversarius fateatur primum, tunc S. D. per motionem non intellexit prædeterminationem, quia per motionem expressè denotavit auxilium, relatis verbis hæc immediatè subiungens, ostendens, quòd homo non sit causa meritorum suæ motionis, sed *motio sit causa meriti.* [Non igitur, inquit, propter hoc datur nobis auxilium divinum, quia nos ad illud per bona opera promovemur, sed potius nos ideo per bona opera proficimus, quia divino auxilio prævenimur.] Si ergo adversarius concedat prædeterminationem esse ipsum auxilium, & neget alterum membrum, tunc iterum contradicit S. Doctori, quia iste auxilium vocat causam, causa autem utique se tenet ex parte actus primi, & cap. 148. n. 2. de illo auxilio ita scribit. [Divinum auxilium sic intelligitur ad bene agendum homini adhiberi, quòd in nobis nostra opera operatur: sicut causa prima operatur operationes causarum secundarum, & agit

agens principale operatur actione instrumenti.] Idem S. D. cap. 147. n. 5. auxilium divinum ait homini esse necessarium, tanquam remotionem impedimentorum: atqui ista tenet se ex parte actus primi proximi, sicut solutio vinculorum, etiam si non sit partialis Virtus ambulandi. Unde patet, ab Adversario immerito obijci P. Haudnoldo, cum hoc ipso, quod Dei concursus simultaneum admittat, prædeterminationem negare inconsequenter: nam admittit solummodo concursus simultaneum in actu secundo, ita ut nec Deus, nec liberum arbitrium creature, prius ponat actionem, quæ est actuale exercitium libertatis creatæ: hæc autem actio nec est ipsa prædeterminatio, nec præsupponit prædeterminationem, sed præmotionem, seu collatum auxilium supernaturale, cui Deus per Scientiam mediam prævidit, hominem non resistitur, & ex suppositione suæ prævisionis neque posse resistere, quamvis potuisset hanc suppositionem, seu prævisionem impedire: quod 8. & 9. & 11. Controversiâ ex S. Thomæ pluribus testimonijs ostendi; quomodo scilicet supposita potentia resistendi antecedente, sed non consequente ad dictam suppositionem, Deus movendo voluntarias causas non auferat (prout tamen per prædeterminationem physicam, in existendo & determinando inimpedibilem, auferret) quin actiones earum sint voluntariæ, sed potius hoc in eis faciat: juxta S. D. 1. p. q. 83. a. 1. ad 3.

50. Quia verò hæc assertio Adversarij [quod prædeterminatio physica non se tenet ex parte actus primi proximi] est præcipuum & ferè unicum effugium contra argumenta ex libertate arbitrij humani petita, ideo via magis illi obstruenda est. Prædeterminatio secundum ipsum est applicatio voluntatis ad actum volitionis, & consequenter requiritur pro priori naturæ ad hoc, ut voluntas sit proximè & completè potens exire in suum actum, sicut approximatio ignis requiritur ad hoc, ut potentia illius calefactiva, vel combustiva possit exire in actum secundum extraneum, ut epim formaliter exeat in actum secundum, id præstat ab actione, & non ab applicatione, quæ potius est ultima actuatio actus primi proximi, quam actus secundi: sed quidquid requiritur pro priori naturæ ad hoc, ut potentia possit exire in suum actum secundum, & quidquid ita requiritur, quemadmodum approximatio agentis in passum extraneum, tenet se ex parte actus primi proximi: ergo prædeterminatio tenet se ex parte actus primi proximi. Unde inter prædeterminationem, & actionem creaturæ, quæ se tenet ex parte actus secundi, hoc est discrimen, quod actio creaturæ non pro priori naturæ requiratur ad exercitium causæ creatæ, sed sit ipsum exercitium; prædeterminatio autem physica à solo Deo posita, non sit exercitium causæ creatæ, ac liberæ, sed præsupponatur ad illud, ut ipsum possit poni.

51. Confirmatur secundò, quod prædeterminatio physica includatur in actu primo proximo,

& non in actu secundo. Quidquid vel, ut quo, vel ut quod, se tenet ex parte actus secundi, debet esse effectus actus primi, debetque poni ab arbitrio creato, cui adscribitur & imputatur totus actus secundus, alias certè ipse potius deberet adscribi illi causæ, quæ inchoavit actum secundum, & quæ posuit primam partem inimpedibiliter, ex qua inimpedibiliter sequitur posterior pars. Atqui prædeterminatio physica non est effectus actus primi, neque ponitur ab arbitrio creato: ergo non se tenet ex parte actus secundi, sed revocatur ad primum.

52. Confirmatur tertio. Secundum Adversarium Prædeterminatio physica datur in ordine ad positionem actus secundi: sed quidquid datur in ordine ad positionem actus secundi, seu in ordine ad ipsam actionem, non est actus secundus, neque tenet se ex parte actus secundi: ergo prædeterminatio non se tenet ex parte actus secundi. Quidquid autem non tenet se ex parte actus secundi, & ad illum pro priori naturæ præsupponitur, tenet se ex parte actus primi; quia inter primum & secundum non datur medium.

53. Confirmatur quarto. Si imperio, consilio, vel alio modo inducens, & applicans alterum ad agendum, hoc ipso ponit aliquid, tenens se ex parte actus primi, tunc etiam prædeterminatio, quæ similiter pro priori naturæ existente arbitrium creatum inducit in actum secundum, tenebit se ex parte actus primi: neque alia solida, & ad rem pertinens disparitas potest assignari, quam quod imperium vel consilium inducat fallibiliter, prædeterminatio autem inducat infallibiliter ad agendum; singula verò, etsi non dent posse agere, cum non sint partialis potentia, aut Virtus agendi, tamen neque dant formaliter actu agere, quia denominatio actu agentis formaliter habetur à sola actione.

54. Confirmatur quinto. Non est sufficiens ratio assignabilis, quare imperium causæ secundæ liberæ determinans & applicans potentias executivas ad suos actus, teneat se ex parte actus primi, & non etiam decretum causæ Primæ liberæ, prædeterminans, & applicans inimpedibiliter causam secundam, teneat se ex parte actus primi. Ergo eodem modo se tenet ex parte actus primi: Præsertim cum secundum ipsam Adv. ab omnipotentia Dei realiter non distinguatur, & Deus in ipso, tanquam in Causa ab æterno videat effectus omnes absolute futuros.

55. Unde regula universalis, ex qua probatur multa alia se tenere ex parte actus primi, etiam si non sint partialis Virtus agendi, convenit omnibus & solis, quæ ad actum secundum pro priori naturæ supponuntur: hujusmodi autem universalis regula traditur à S. D. 4. dist. 1. q. 1. a. 4. q. 1. in C. ubi distinguens causam à pura conditione sine qua non, id dicit habere rationem causæ, seu tenentis se ex parte actus primi,

mi, quod facit ad inducendum effectum, vel disponendo, vel meliorando, quantum ad rationem causandi: quod utique convenit ipsi inductivo causæ, ad effectum pro priori naturæ præsupposito.

§6. Denique ostendo, quod si prædeterminatio & decretum prædeterminans dicatur ingredi actum primum, siue non, tamen non relinquat potentiam proximam indifferentem seu liberam ad actus oppositos. Esse indifferens pro priori naturæ ad actus oppositos, est non esse inimpedibiliter determinatum pro priori naturæ ad certum actum: atqui prædeterminatio physica, hoc ipso, quod inimpedibiliter præcedat pro priori naturæ, & ponatur in eodem signo, quo potentia deberet esse indifferens ad actus oppositos, non relinquit potentiam dicto modo indeterminatam, ergo non relinquit indifferentem. Unde non potest libertas indifferentiæ salvari per hoc, quod libertas causæ secundæ contineatur in libertate Causæ primæ, & prædeterminatio unice proveniat à Causa prima: nam etiam Visio Beatifica provenit, & confertur à Causa prima, quia tamen Voluntatem determinat, & rapit ad amorem sui objecti, ideo tollit indifferentiam proximam, seu libertatem à necessitate, solumque relinquit libertatem à coactione.

§7. Neque dicat Adversarius, esse disparitatem cum visione Beatifica, eod quod hæc non relinquat iudicium indifferenter proponens objectum oppositum amoris. Nam sicut per Visionem beatificam non relinquitur iudicium indifferens, sic per prædeterminationem physicam non relinquitur potentia electiva actus proximè indifferens: etiam si enim per hanc non tollatur cognitio sua ipsa oppositi, adeoque nihil immutetur ex parte actus directivi, immutatur tamen aliquid ex parte potentie effectivæ: & hac ratione proxima libertas indifferentiæ non tollitur intentionaliter, sed physice, propter prædeterminationem physicam.

CONTROVERSIA XIII.

LIBERTAS INVIOLATA.

Qualis Prædefinitio seu Determinatio actus non tollat libertatem.

§8. IN hoc titulo non proponit Adversarius novam difficultatem, quæ non abunde soluta sit in controversia 9. sed solummodo repetit synonymos textus, in quibus quia reperit verbum *Prædetermino*, statim putavit, Angelicum Doctorem loqui de *Prædeterminatione physica*, à P. Haunoldo lib. 1. n. 283. propter incompos-

sibilitatem libertatis negat. Priorem textum ex S. Thoma ad Annibaldum 1. dist. 47. q. Unica. a. 4. ita allegat. [Voluntate Dei, quæ est causa rerum, non solum res in esse producantur, sed etiam rebus producendis modum prædeterminavit: unde cum voluntas Dei efficaciter impleatur, oportet, quod res fiant, & eo modo fiant, quo Divina voluntas disposuit, disposuit autem Deus, ut quædam fierent contingenter.] Verum hæc verba: *modum prædeterminavit*, non significant, quod actum liberum prædeterminaverit decernendo qualitatem ab arbitrio creato inimpedibilem, & inimpedibiliter connexam cum actu, per decretum similiter inimpedibile: sed tantum pariunt hunc sensum, quod DEVS prædeterminaverit, id est: decreverit, & præparaverit causam proportionatam rebus, nempe rebus necessariis præparaverit causam necessariam, & determinatam ad illas, contingentibus autem seu liberis præparaverit causam contingentem, & indifferentem ad actus oppositos: hanc explicationem ipse S. D. in suo textu clare expressit: quem Adversarius propterea corruptè tulit, & sui Sancti Magistri verba circumdedit, quæ tamen ego fideliter exscribam, ea sic sonant. [Voluntate Dei non solum res in esse producantur, sed etiam rebus producendis, modum, quo producantur, prædeterminavit. Unde cum voluntas Dei efficaciter impleatur, oportet, quod res fiant, & eodem modo, sicut voluntas Divina disposuit. Disposuit autem DEVS ad completionem Universi, ut quædam fierent necessario, & his NB. præparavit causas necessarias etiam secundas, quædam verò, ut fierent contingenter, & his NB. præparavit causas secundas contingentes: & ideo Divina voluntas rebus necessitatem non imponit.] Notet hæc ultima verba Adversarius; & advertat cum quali prædeterminatione à S. Thoma libertas salvetur, & quomodo ea non salvetur, nisi præparatur causa seu actus primus proximus indifferens ac imprædeterminatus, qui proinde suum modum operandi contingenter ac libere in se continet à Deo causatum, & ad operationem liberam præparatum.

§9. Adducit Adversarius ex quodam, n. 2. 5. etiam hunc textum. à providentia Dei omnia esse prædeterminata. Verum hæc verba non a. 1. sed 4. habentur; & patet eorum sensus ex immediate dictis, sicut etiam horum verborum, contra Gent. c. 90. ubi S. Thomas exponens S. Damascenum inquit: *Damascenus dicit in secundo libro Orthodox. fid. c. 30. quod ea, quæ sunt in nobis DEVS præparavit, sed non prædeterminavit; exponenda sunt, ut intelligantur ea, quæ sunt in nobis, Divine determinationi non esse subiecta, quasi ab ipsa necessitatem accipientia.*

•••••

CON